

BOTKYRKA KOMMUN

Socialförvaltningen
Stöd och utvecklingsenheten

2005-04-26

Riktlinjer för arbete med barn- och ungdoms- ärenden

2005-04-26

1 INLEDNING	4
2 SOCIALNÄMNDENS UPPDRAG OCH ANSVAR	5
GÄLLANDE LAGSTIFTNING	5
SOCIALFÖRVALTNINGENS VÄRDEGRUND	5
BUS-SAMVERKAN	7
ETISK PRÖVNING	8
<i>Hur kan en etisk prövning gå till?</i>	8
DELEGATION	11
ORGANISATION	11
<i>BBIC (Barns behov i centrum)</i>	12
<i>Signs of Safety - lösningsfokuserat arbetssätt</i>	12
<i>Nätverksperspektiv</i>	13
<i>Familjerådslag</i>	13
<i>Lägenhetsutredning</i>	14
3 ANSÖKAN/ANMÄLAN/INFORMATION	15
INFORMATION OCH ANMÄLNINGSPLIKT INOM KOMMUNENS VERKSAMHETER	15
<i>Samråd / konsultation</i>	15
<i>Anmälan</i>	16
FÖRHANDBEDÖMNING	17
4 UTREDNINGEN	19
UTREDNINGSSKYLDIGHET	19
RÄDGIVNING OCH MYNDIGHETSUTÖVNING	19
BESLUT OM ATT INLEDA UTREDNING	20
<i>Gravida kvinnor</i>	20
INFORMATION TILL DEN ENSKILDE	20
UTREDNINGSPLAN	20
INSAMLING AV INFORMATION	21
UTREDNINGAR DÄR VÅLD OCH/ELLER SEXUELLA ÖVERGREPP FÖREKOMMER	24
<i>Polisanmälan</i>	25
<i>Läkarundersökning</i>	25
<i>Skydd för barnet</i>	26
BESLUT OM FÖRLÄNGD UTREDNINGSTID.	27
5 BEDÖMNING/BESLUT	28
SAMMANVÄGNING AV SKYDDS- OCH RISKFAKTORER	28
LÄMPLIGA SKYDDS- OCH STÖDINSATSER	29
<i>Skolan</i>	30
<i>Val av insats</i>	32
6 LAGEN OM VÅRD AV UNGA (LVU)	33
OMEDELBART OMHÄNDERTAGANDE ENLIGT 6 § LVU	33
ANSÖKAN OM LVU	33
PLACERINGSBESLUT ENLIGT 11 § LVU	35
UMGÄNGE OCH RÖJANDE AV VISTELSEORT	35

2005-04-26

<i>Flyttningsförbud</i>	35
7 VÅRDNADSÖVERFLYTTNING	36
VÅRDNADSÖVERFLYTTNING ENLIGT 6 KAP 8 § FB	36
<i>Handläggningsrutiner vid vårdnadsöverflyttning</i>	36
<i>Ekonomiska konsekvenser av vårdnadsöverflyttning</i>	37
ANMÄLAN AV SÄRSKILD FÖRORDNAD VÅRDNADSHAVARE, NÄR BARNETS VÅRDNADSHAVARE AVLIDER (6 KAP 7 § FB)	37
8 DOKUMENTATION	38
UTREDNINGEN	38
<i>Barn i familjer som söker asyl</i>	38
<i>Ensamkommande flyktingbarn</i>	39
VÅRDPLAN	40
9 UPPFÖLJNING	41
VÅRD ENLIGT SOL	41
<i>Bistånd i öppenvård enligt 4 kap. 1 § SoL</i>	41
<i>Vård utom hemmet – övervägande</i>	41
ÖVERVÄGANDE OCH OMPRÖVNING ENLIGT LVU	41
<i>Övervägande 2 § LVU</i>	41
<i>Omprövning 3 § LVU</i>	42
UPPHÖRANDE AV VÅRD	42
<i>Vård enligt SoL</i>	42
<i>Vård enligt LVU</i>	42
<i>Upphörande av omedelbart omhändertagande (6 § LVU)</i>	42
MÖJLIGHET TILL UPPFÖLJNING NÄR ÄRENDET UPPHÖR	43
10 UNGA LAGÖVERTRÄDARE – YTTRANDE OCH VERKSTÄLLIGHET	44
ALLMÄNT	44
PÅFÖLJDER	44
<i>Överlämnande till vård inom socialtjänsten</i>	44
<i>Ungdomstjänst</i>	45
<i>Sluten ungdomsvård</i>	45
INFORMATION FRÅN POLIS ELLER ÅKLAGARE.	45
YTTRANDE ENLIGT 11 OCH 12 §§ LUL	45
<i>Sluten ungdomsvård och LVU</i>	46

2005-04-26

1 Inledning

Dessa riktlinjer för handläggning av barn- och ungdomsärenden fastställdes av socialnämnden i Botkyrka kommun 2005-04-26.

Riktlinjerna i detta dokument syftar till att vara ett stöd i handläggarnas dagliga arbete och bidra till att bedömning och beslut fattas i enlighet med socialtjänstlagen och i enlighet med socialförvaltningens värdegrund. Riktlinjerna ska även kunna användas som ett sätt för att introducera nya medarbetare i handläggningen av barn- och ungdomsärenden i Botkyrka kommun.

Riktlinjer som stöd för arbetet är i sin uppbyggnad ett dokument som kräver ständig omprövning och revidering för att hela tiden vara det stöddokument som verksamhetens behöver. Riktlinjerna kommer att revideras i samband med lagändringar, vid förändringar i verksamheten mm. För frågor och/eller synpunkter kring riktlinjerna, kontakta nämndsekreteraren i socialnämnden.

Förutom dessa riktlinjer finns även riktlinjer för ekonomiskt bistånd samt andra policys som berör arbetet med barn och ungdomar. Dessa dokument finns på Helgonet under "Socialförvaltningen", "Biblioteket", "Riktlinjer och policys".

2005-04-26

2 Socialnämndens uppdrag och ansvar

Gällande lagstiftning

Dessa riktlinjer baseras huvudsakligen på socialtjänstlagen (SoL), lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) och berör även sekretesslagen (SokrL), föräldrabalken (FB) samt socialtjänstförordningen (SoF). Med "barn" avses underåriga 0-18 år. I vissa fall omfattar dock lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) personer upp till 21 års ålder.

All verksamhet som rör barn ska vila på de grundläggande bestämmelserna i gällande lagstiftning och i FN:s barnkonvention. Grunden i barnkonventionen är principen om barnets bästa. Denna princip uttrycks i svensk lagstiftning som rör barn. När åtgärder rör barn ska särskilt beaktas vad hänsynen till barnets bästa kräver¹.

I 3 kap 5 § SoL stadgas att "när en åtgärd rör ett barn skall barnets inställning så långt det är möjligt klarläggas". Hänsyn skall tas till barnets vilja med beaktande av dess ålder och mognad." Motsvarande bestämmelse finns i 1 § LVU.

Socialförvaltningens värdegrund

Alla människor har *lika värde*. I vårt arbete utgår vi från människors egen *förmåga* och eget *ansvar* på ett *jämnt, rättvist och tryggt* sätt.

Socialförvaltningens värdegrund (beslut 2003-10-03) ska genomsyra allt arbete inom socialförvaltningen. Värdegrunden ska märkas i arbetet med människor som söker och har kontakt med förvaltningens olika verksamheter, i styrande dokument som policys, riktlinjer mm, i informationsmaterial och i arbetet med att behålla och vidareutveckla medarbetare inom förvaltningen.

Med stöd av värdegrunden har vi gemensamma förhållningssätt och riktlinjer
Med stöd av värdegrunden har vi gemensamma förhållningssätt när det gäller;

- Hur vi i arbetet verkar och tillvaratar barnets perspektiv
- Hur vi ser till klientens samlade behov eller helhetssynen på individens behov.
- När det gäller vår interna och externa samverkan.

¹ 1 kap. 2 § SoL och 1 § LVU

2005-04-26

Vi har ett barnperspektiv²

När jag kommer i kontakt med barn eller barnfamiljer ska jag föreställa mig hur situationen är ur barnets synvinkel (se barnets situation med barnets ögon).

Utifrån föräldrarnas situation har jag som vuxen barnets behov för ögonen så att jag kan bilda mig en uppfattning om hur barnet har det (se barnets situation med en vuxens ögon)

Detta gör vi genom att:

- Om familjen är aktuell på flera enheter, samarbeta och rådgöra med andra enheter inför viktiga beslut.
- Klargöra vilka konsekvenserna av mitt beslut blir för barnet.
- Dokumentera på vilket sätt/hur jag arbetar med barnperspektivet i ärendet och på vilket sätt jag beaktar barnets perspektiv
- Syftet med detta är att barnets behov blir synligt och prioriteras i de fall vuxna och barn har motstående intressen. Att man kan spåra barnperspektivet i allt arbete där barnets situation påverkas och att detta dokumenteras.

Vi har en helhetssyn på klientens behov och situation

Vi ser klienten i sitt sammanhang; socialt, psykologiskt, ekonomiskt, kulturellt och hälsomässigt.

Vi ser oss själva som en del av hela socialförvaltningen.

Detta gör vi genom att;

- Vi återkopplar till den enheten som har gjort en anmälan eller motsvarande då oro finns hur exempelvis barnen har det.
- Vi litar på varandras bedömningar.
- Vi kan ge information till klienten om vilken hjälp som finns att tillgå inom och utom socialförvaltningen.
- När vi har olika bedömningar av klientens förmåga/behov så genomför vi tre- eller flerpartssamtal.

Syftet med detta är att insatserna samordnas så att klienten upplever en helhet i sin kontakt med socialförvaltningen istället för en splittring i de fall klienten

² FN's barnkonvention talar om BARN när barnet är mellan 0-18 år.

2005-04-26

har kontakt med olika enheter. Genom att se klienten i sitt sammanhang får vi en bättre grund för besluten.

Vi samarbetar och samverkar med varandra och andra som är involverade i klientens liv

När vi samarbetar med varandra och det uppstår oklarheter/oenighet gör vi så här (beslut Lida 2002-10-29):

- Så fort det uppstår frågetecken/oklarheter i samarbetet mellan flera handläggare så har vi som är involverade i samverkan ansvar för att ta kontakt i syfte att klargöra vad som är fel i samarbetet och vad som bör förbättras. Kontakten ska ske så fort som möjligt.
- När jag deltar i ett möte med en klient tillsammans med andra handläggare har vi ansvar för att klara ut olika ståndpunkter före mötet tillsammans med klienten. Det ska helst inte bli några oklarheter i rummet tillsammans med klienten.
- Om det ändå händer att vi blir oense/uttrycker olika ståndpunkter under mötet med klienten, har alla handläggare som deltar ett ansvar för att se till att det blir en paus i mötet. Detta för att vi ska få möjlighet att klara ut hur vi ska hantera våra olika ståndpunkter. När detta är klart återupptar vi mötet tillsammans med klienten igen.

BUS-samverkan

Enligt 5 kap 1a § SoL så har socialnämnden huvudansvaret för att samverka, i frågor som rör barn som far illa eller riskerar att fara illa, med samhällsorgan, organisationer och andra kommer till stånd.

Kommunstyrelsen beslutade 2001-10-01 anta policydokumentet "Barn och ungdomar som behöver särskilt stöd från såväl kommunen som landstinget" (BUS) och uppdrog åt barn- och ungdomsnämnden, socialnämnden, utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden samt vård- och omsorgsnämnden att i samverkan tillämpa policyn. Utifrån uppdraget finns en kommunal samverkansgrupp (SmåBUS) med representanter från berörda förvaltningar som har i uppdrag att erbjuda stöd till verksamheterna och se till att policyn och riktlinjerna följs. SmåBUS samverkar tillsammans med landstinget olika parter i en annan samverksansgrupp – StorBUS.

De som står i fokus för policyn och riktlinjer är barn och unga 0-18 år som har sådana svårigheter att det finns behov av såväl kommunens som landstingets specialistkompetens i utredningar, vård- och behandling. Stödet/samverkan ska vara utformat så att barnet/den unge och deras föräldrar

2005-04-26

inte ska behöva söka information, stöd och vård hos varje samverkanspart. Strävan är att alla insatser ska kunna samordnas.

Samverkan och förslag till lösningar ska i de allra flesta fall klaras ut i den naturliga miljö som barnet/den unge befinner sig tillsammans med vårdnadshavare och parter (inom förskola /skolan/gymnasieskola, inom socialförvaltningen, inom vård- och omsorgsförvaltningen) som finns runt ett barn med flerartade svårigheter. När barnets/den unges svårigheter är för komplexa eller när parterna inte kan komma överens och samverkan inte leder till någon godtagbar lösning för barnet/den unge förs frågan vidare till SmåBUS. Kan SmåBUS inte heller lösa frågan går frågan vidare till StorBUS eller vidare till samverkansgruppen på länsnivå.

Etisk prövning

För att den beslutade värdegrunden ska hållas levande och bidra till förvaltningens utveckling så behöver det finnas ett system för hur vi gör en etisk prövning inom förvaltningens olika områden. Det finns flera olika modeller för hur en etisk prövning kan göras. Vi har valt att använda portalparagrafen (SoL) för den etiska prövningen för att stämma av hur i arbetet vi synliggör och tillvaratar;

Demokratin
Solidariteten
Tryggheten
Jämlikheten
Den enskildes resurser
Respekten för självbestämmande
Respekten för integriteten.

Hur kan en etisk prövning gå till?

Vid mötet med klienten

Gruppen beslutar vem av medarbetarna som ska göra en etisk prövning och beskriva ett etiskt dilemma. Beskrivningen görs enligt checklista. Checklistan lämnas till närmaste chef för genomgång på gruppmötet och när punkten kring etisk prövning finns på dagordningen. Ärendet bör vara av sådan art att det etiska dilemma kort kan beskrivas. Den etiska prövningen görs enligt en checklista med frågor som rör hur han/hon lyckats beakta/synliggöra värdegrunden och de gemensamma förhållningssätten i arbetet med klienten. Välj ett ärende där flera samverkansparter varit inblandade. Personalen lämnar sin checklista vidare till närmaste chef.

2005-04-26

Vid gruppmötet

Närmaste chef tar ut 1-2 ärenden med en etisk prövning som medarbetarna i gruppen lämnat till henne/honom. Detta görs regelbundet. Den medarbetare som lämnat in en etisk prövning föredrar kort "sin" prövning.

Gruppen diskuterar de frågor som den etiska prövningen innehåller med stöd av värdegrunden, förhållningssätten samt vilka svårigheter som det kan möta i arbetet. Någon i gruppen för minnesanteckningar över gruppens diskussion.

Med stöd av gruppens diskussion fattar sektionschefen beslut om när ett etiskt dilemma ska föras vidare till förvaltningens etiska råd. Frågor som kan föras vidare kan vara av karaktären att vara exempelbildande eller problemlösning.

Vid mötet med enhetens ledningsgrupp

Tillämpningen av den etiska prövningen finns regelbundet med på dagordningen för enheternas ledningsmöten. Detta för att hela ledningsgruppen ska känna till hur arbetet fungerar inom de olika grupperna och för att ha en allmän kännedom om vilka etiska frågor som ställs i grupperna/inom enheten.

Vid möten med förvaltningens ledningsgrupp

Tillämpningen av den etiska prövningen finns regelbundet med på dagordningen för förvaltningens ledningsgrupp. Detta för att hela ledningsgruppen ska känna till hur arbetet fungerar i de olika enheterna och för att ha en allmän kännedom om vilka etiska frågor som ställs i de olika enheterna. Ledningsgruppen följer det etiska rådets arbete.

Etisk prövning och ett förvaltningsövergripande etiskt råd

Det etiska rådet består av två verksamhetschefer och tre sektionschefer och förvaltningens jurist. Utifrån det givna uppdraget diskuterar rådet den etiska frågeställningar och ger råd och stöd till den som lämnat fråga. Det etiska rådet ska också dokumentera för förvaltningens egen kunskapsbildning. Dokumentationen läggs ut på Helgonet. Utifrån de frågor om etiska dilemman som kommit till rådet kan även frågor föras vidare till det etiska rådet inom socialstyrelsen.

Socialnämndens kvalitetsmål

Socialnämnden har beslutat om följande fyra kvalitetsmål;

A Prövning av rätten till bistånd och genomförande av insats ska ske på ett rättssäkert sätt.

B Klienten ska ges möjlighet att få inflytande över och vara delaktig i prövning av bistånd samt vid genomförande av insats.

C Verksamheten ska vara lättillgänglig och de anställda ska ge god service till dem som kommer i kontakt med verksamheten.

2005-04-26

D Det förebyggande arbetet ska leda till att personer som är i riskzonen är identifierade och får insatser tidigt.

Genom kvalitetsmålen och de förväntningar som är kopplade till dem styr socialnämnden förvaltningens arbete så att det ska vara möjligt att uppfylla ovanstående kommungemensamma mål som är beslutade av kommunfullmäktige. Enheterna gör åtaganden för varje mål som beskriver vad enheten kan åta sig givet ekonomiska resurser, krav på presterad volym och den kompetens organisationen besitter. Ledningen bedömer trovärdigheten i gjorda åtaganden genom att enheten för varje åtagande beskriver de arbetssätt man använder samt genom de uppföljningar som görs.

A För att rättssäkerhetsmålet ska anses vara uppfyllt ska följande gälla för flertalet klienter:

- Klienten kommer till tals och får göra sin röst hörd under handläggningstiden och i samband med genomförandet av insats
- Barnet kommer till tals och barnets behov beaktas i handläggning och i genomförandet av insats.
- Handläggningstiden hålls till den reglerade tiden inom fyra månader.
- Klientens behov beaktas utifrån en helhetssyn.
- Tydliga beslut - Klienten förstår innebörden av beslut som socialtjänsten fattar.
- Delgivning av beslut - Klienten delges beslutet snarast efter det att beslutet är fattat.
- Socialförvaltningen följer lagstiftning och lagstiftarens intentioner.
- Klienten känner till att det finns mål med den beslutade insatsen.
- Socialförvaltningen följer upp beslutad insats och resultatet för insatsen.

B För att trygghets och självständighetsmålet ska anses vara uppfyllt ska följande gälla för flertalet klienter:

- Klienten får *information* som är *relevant* i förhållande till sitt ärende.
- Klienten får vara *delaktig* i frågor som gäller honom/henne själv.
- Klientens *integritet* och *självbestämmande* beaktas.
- Klienten får *lämna synpunkter och klagomål* på verksamheten.
- Klienten känner sig *trygg*.
- Klientens *självständighet* ökar.
- Klienten känner *säkerhet* och får sitt behov av *skydd* tillgodosett.
- Klienten får *kontinuitet* i kontakten med socialförvaltningen.
- Klienten får ett *gott bemötande*. *Generellt*.
- Klienten får ett *gott bemötande* i särskilt *känsliga situationer*
- Klienten får stöd till att bli *motiverad till självständighet*.
- Beslutsfattare och de som genomför insatsen utformar och bedriver verksamheten på grundval av *vetenskap* och *beprövad erfarenhet*. Det sker på

2005-04-26

ett sådant sätt att beslutet/genomförandet av insatsen leder till ökad självständighet och eget ansvar.

C För att service- och tillgänglighetsmålet ska anses vara uppfyllt ska följande gälla för flertalet klienter:

- Verksamheten är lätt att finna, komma i kontakt med och komma till för klienter och andra som söker den.
- Servicen är god till dem som kommer i kontakt med verksamheten.

D För att förebyggandemålet ska anses vara uppfyllt ska följande gälla för förvaltningens arbete:

- att det finns en kunskap om, och en förtroenhet med, botkyrkabornas sociala miljö
- att vi informerar och samverkar med andra så att personer i riskzon kan identifieras
- att personer riskmiljö blir medvetna om riskerna och blir motiverade att förändra sina levnadssätt

Delegation

Med delegering avses att en nämnd överför självständig beslutanderätt, dvs ger någon i uppdrag att fatta beslut på nämndens vägnar vissa ärenden. Besluten gäller på samma sätt som att nämnden själv fattat dem. Beslut som fattas av tjänsteman utan delegation saknar laga verkan, d v s det gäller inte. Individnämndernas delegationsordningar finns på Helgonet under "socialförvaltningen", "biblioteket".

Organisation

Socialförvaltningens verksamhet som vänder sig till familjer med barn och unga 0-20 år är sedan 010101 indelad i en utredningsenhet och en resursenhet. Utredningsenheten (UE) ansvarar för bedömning, utredning, beslut och uppföljning av insats. Resursenheten (RE) ansvarar för att tillhandahålla öppenvård till följd av individuella beslut, gruppinriktade och tidiga insatser samt i viss utsträckning för förebyggande generella insatser.

Mottagningsgruppens uppgifter är att gemensamt ta emot uppdrag från utredningsenheten, diskutera och prioritera dessa, för att sedan fördela dem inom RE till den verksamhet som kan erbjuda adekvat insats. Mottagningsgruppens uppdrag är också att prioritera insatser till bäst behövande familj samt att göra en gemensam behovsinventering, utifrån inkomna uppdrag. Både för att se om RE har de insatser som efterfrågas eller om något saknas och för att kartlägga behovet av köpta insatser. Mottagningsgruppen uppgift är också att samla ihop underlag till UEs arbete med gemensamma bedömningskriterier. I mottagningsgruppen pågår ett ständigt arbete med att uppdatera och revidera rutiner kring ärendeflödet mellan enheterna.

2005-04-26

Metodarbete**BBIC (Barns behov i centrum)**

BBIC är ett kvalitetssystem som nu utvecklas i Sverige av Socialstyrelsen i samarbete med ett antal försökskommuner. Det är inspirerat av det engelska Looking After Children System. Systemet ska förbättra såväl utredningar som planering och uppföljning inom den sociala barnvården. Principerna ska kunna tillämpas för såväl placerade barn som för barn och föräldrar som får insatser i öppna former. Syftet är att:

- stärka barnens ställning
- öka samarbetet runt barnet mellan föräldrar, nätverk, vårdgivare och socialtjänst
- bidra till ökad rättssäkerhet för barn och föräldrar
- skapa systematik i socialtjänstens arbete så att handläggning och insatser lättare kan följas upp

I avvaktan på utvärdering av systemet används den s k BBIC-triangeln och indelningen i behovsområden i utredningar och uppföljning av insatser. Familjehemssektionen har sedan flera år använt systemet för uppföljning av familjehemsplacerade barns situation. Om utredningarna utgår från samma mall är det lättare att utvärdera om insatserna är till hjälp för barnet. Socialförvaltningen får sedan följa utvärderingen av systemet och vidta de korrigeringar som kan komma att behövas.

Signs of Safety - lösningsfokuserat arbetssätt

I allt arbete som utförs inom utredningsenheten är det viktigt att klienter blir delaktiga i det som rör deras eget och deras barns liv. En ambition ska vara att redan i utredningsarbetet stimulera till förändring för barnet och familjen. För det krävs ett synsätt som fokuserar på resurser och som av klienten upplevs som respektfullt och hoppgivande. Med en lösningsfokuserad metodik söker man aktivt efter det som hittills varit till hjälp och lett till förändring. Möjlighet ges att skapa ett samarbete mellan socialtjänst och klient som är en grund för förändringar mot det uppsatta målet. I de fall tillräcklig förändring inte uppnås är det en viktig information i utredningen och bedömningen.

Signs of safety är en metod för att i utredningar systematisera och värdera risk- och säkerhetsfaktorer tillsammans med familjen. Metoden bygger på ett lösningsfokuserat arbetssätt där skapande av "partnership" med klienten är av stor vikt.

Genom denna metod tydliggörs socialtjänstens mål med utredningen och familjens egna mål. Vilka risker för barnets utveckling har framkommit i anmälan och utredning, vilka säkerhetsfaktorer finns, vilka förändringar sker? Genom att redan från början och fortlöpande under utredningsprocessen vär-

2005-04-26

dera risk- och säkerhetsfaktorer blir det tydligt om socialtjänsten behöver erbjuda insatser för att garantera barnets säkerhet.

Nätverksperspektiv

I vårt professionella arbete skaffar vi oss kunskaper om vilket "nät av relationer" som omger barnet och som barnet självt är en del av. Vi är intresserade av hur barnet själv uppfattar detta och på hur olika delar av barnets nätverk samverkar. Vi kan även ta reda på hur relationer sett ut tidigare, t ex när familjer flyttat och lämnat viktiga delar av nätverket eller när familjekonstellationen ändrats pga t ex separation. Vi pratar med barn och föräldrar om hur de önskar att det ska se ut i framtiden. Vi reflekterar även över hur våra egna insatser kan påverka barnets nätverk. Vad innebär det t ex för barnet och hans/hennes morbröder om vi tillsätter en kontaktperson som ingen närstående känner till? Vilka i barnets nätverk kan vara potentiella stödpersoner i barnets fortsatta liv?

Genom att involvera nätverket i utredningsarbetet får vi en mera mångsidig kunskap om barnets situation, om såväl svårigheter som vilket stöd det finns för barnet i dess egen omgivning. Mobiliseringen av nätverket innebär dessutom i sig ett ökat skydd för barnet.

Familjerådslag

Familjerådslag är inte en självständig utredningsmetod, eller insats - utan ett sätt att planera och följa upp insatser där barnet och dess närstående systematisk involveras. Familjerådslag kan användas oavsett om socialsekreteraren bedömer att det föreligger LVU-förhållanden eller inte. Före familjerådslaget görs en överenskommelse mellan socialsekreterare, vårdnadshavare och ansvarig vid FRS-sektionen om vilka områden i barnets liv FRS ska planera för. En samordnare från FRS-sektionen tillsätts som har i uppgift att informera, motivera och bjuda in närstående och berörda professionella till rådslandet. Vid familjerådslagets första del får de inbjudna ta del av hur socialsekreteraren och andra bedömer barnets situation och om det för tillfället föreligger LVU-skäl. Under den andra delen -familjegruppens privata överläggning- deltar inte professionella. Familjegruppens uppgift är att diskutera och söka ena sig i ett förslag till handlingsplan som tillgodoser barnets behov. I den tredje delen av rådslandet presenteras handlingsplanen och om möjligt så tar socialtjänsten och eventuellt andra professionella ställning till den då. I en del fall ska sektionschef eller individnämnd besluta om planeringen kan godkännas. Normalt sett följs handlingsplanerna upp vid uppföljande familjerådslag. Familjerådslag kan mycket väl användas i samband med eller i slutet av utredningar utifrån olika utredningsmetoder som t ex Sign of Safety eller BBIC. Familjerådslag kan även användas vid omprövning av pågående insatser t ex vid omprövning av placeringar mm.

2005-04-26

Syftet med familjerådslagen är att skapa hållbara lösningar för barn som bygger både på de professionellas sakkunskap och på barnet och dess närståendes erfarenheter och möjligheter.

Lägenhetsutredning

Utredningar kan även utföras i en för ändamålet avsedd lägenhet i Fittja. Utredningen utförs av en i lägenheten stationerad utredare samt ansvarig handläggare. Dokumentationen görs av lägenhetsutredaren.

Familjen vistas tillsammans med utredarna i lägenheten dagtid under 4 veckor i olika konstellationer. De första dagarna och vissa andra dagar deltar bara de vuxna. Hembesök och en utflykt tillsammans med familjen ingår. En fördel jämfört med andra utredningar är möjligheten att observera barn och föräldrar under en sammanhängande tid i praktiska vardagssituationer. Metoden passar särskilt bra där det finns behov av att observera samspel mellan barn och föräldrar. Den har också visat sig användbar i familjer där barn tidigare utretts och där nya anmälningar inkommit. Lägenhetsutredningar har visat sig ge större möjlighet till en gemensam och mera hållbar arbetsplan.

Huvudhandläggare / medhandläggare

I barnavårdsutredningar ska det som regel vara två handläggare, dels för att säkerställa en professionell handläggning och bedömning, dels för att öka möjligheten till kontinuitet för klienterna. Huvudhandläggare är ansvarig för att ärendet handläggs enligt lagstiftning och riktlinjer. Huvudhandläggare och medhandläggare gör en arbetsfördelning där det klart framgår vem som gör vad. Vid huvudhandläggares frånvaro tar medhandläggare över huvudansvaret för ärendet.

2005-04-26

3 Ansökan/anmälan/information

Information och anmälningsplikt inom kommunens verksamheter

Enligt 14 kap 1 § SoL är myndigheter vars verksamhet berör barn och ungdom samt andra myndigheter inom hälso- och sjukvården, annan rättspsykiatrisk undersökningsverksamhet, socialtjänsten och kriminalvården skyldiga att genast anmäla till socialnämnden om de i sin verksamhet får kännedom om något som kan innebära att socialnämnden behöver ingripa till ett barns skydd.

Utredningsansvaret för barn och ungdom ligger hos Utredningsenheten. Information om barn som kan fara illa anses ha kommit till nämndens kännedom oavsett vilken enhet inom socialförvaltningen som tar emot informationen. Anställda inom övriga enheter i socialförvaltningen som uppmärksammar eller får kännedom om förhållanden som kan vara till skada för barn har en skyldighet att omedelbart överlämna sådan information till utredningsenheten för ställningstagande.

För att utredningsenheten ska få vetskap om barn som kan vara i behov av stöd eller skydd krävs en tillgänglighet så att det är lätt för både enskilda och för andra myndigheter och verksamheter att nå fram för förfrågningar och anmälningar.

Enligt 3 kap 1 § SoL hör det till socialnämndens uppgifter att bl a informera om socialtjänsten i kommunen. När det gäller information om socialförvaltningens barn- och ungdomsarbete ligger ansvaret på Utrednings- och Resursenheterna gemensamt. Enheterna ska regelbundet informera samarbetspartners om anmälningsplikt, om möjlighet till konsultation och rådgivning inför eventuell anmälan.

På såväl kommunens hemsida som på Helgonet finns information om anmälningsförfarande, konsultation och rådgivning. Telefonnummer, faxnummer och telefontider framgår tydligt.

Samråd / konsultation

För att underlätta för andra förvaltningar, övriga samarbetspartners och enskilda att anmäla ska utredningsenheten erbjuda möjlighet att samråda – konsultera utan att röja identiteten på den oron rör. Vid sådan konsultation ska beskrivas vad som händer vid myndigheten om/när anmälan görs. Vid allvarliga missförhållanden för barn ska anställda uppmärksammas på skyldigheten att anmäla och möjligheten att ta hjälp av överordnade när tveksamhet finns. Enskilda personer har inte plikt att anmäla men bör övertygas om det angelägna i att göra anmälan för barnets skull.

2005-04-26

Anmälan

Anmälningar inkommer skriftligen via post eller fax eller muntligen via telefon eller vid möten. Anmälningar som kommer via post och fax ska ankomststämplas och delas ut till berörd handläggare samma dag av tjänsteman som ansvarar för postöppning. För mottagning av telefonanmälningar ska handläggare för mottagningsfunktion finnas. Det ska även vara möjligt att framföra en anmälan vid personligt besök.

Det finns inga formkrav på informationen. Allmänheten får inte avkrävas skriftlig rapport. Däremot bör de som omfattas av anmälningsplikten uppmanas att även göra anmälan skriftligt. Den tjänsteman som tar emot anmälan per telefon ska skriva ner anmälan.

Den som tar emot en muntlig anmälan ska ställa frågor för att få en så utförlig beskrivning som möjligt och skriva ner: vem anmälan gäller, familjebild, adress och telefon, vem som anmäler och anmälarens relation till och kändedom om den anmälde och hans/hennes föräldrar, samt vad som föranleder anmälan. Har det som oroar pågått länge eller är det en ny situation? Är det egna iakttagelser eller andrahandsinformation? Känner anmälaren till om det finns sådant som även fungerar bra? Har det gjorts tidigare lösningsförsök? Har anmälaren framfört sin oro direkt till berörd familj? Kan anmälaren tänka sig att medverka vid ett möte med familjen och framföra sin anmälan i deras närvaro? Behövs det tolk? Särskild mall för mottagande av anmälan finns på G:/SOC/Utreddning/Mallar. Det som skrivits ner läses upp för anmälaren för kontroll av att anmälan uppfattats rätt.

Om anmälan görs av myndighetsperson ska anmälan om möjligt framföras i närvaro av vårdnadshavare och ungdom. Anmälaren ska uppmanas att även skriva ner anmälan och överlämna den till både socialtjänsten och vårdnadshavare vid ett gemensamt möte. En skriftlig bekräftelse på mottagen anmälan ska skickas till de anmälare som omfattas av anmälningsplikten om anmälan inte framförs direkt vid ett gemensamt möte.

Anmälningar från polisen

Det kommer ofta, framför allt när det gäller ungdomar, polisrapporter angående begångna brott via fax eller post. Det är då viktigt att tänka på att om ungdomen är över 15 år är rapporten även polisens arbetsmaterial. Socialtjänsten ska utreda den unges sociala situation, inte det aktuella brottet. Föräldrar och den unge bör endast i undantagsfall få ta del av polisrapporten. Socialtjänsten kan försvåra och ibland även förstöra en polisutredning om den skyldige fått ta del av rapporten innan polisförhör ägt rum. Socialsekreterarna rekommenderas att närvara vid polisförhören.

2005-04-26

Förhandsbedömning

Förhandsbedömning kallas det som sker efter mottagen anmälan/ansökan och avslutas med beslut om att inleda eller inte inleda utredning. En första bedömning ska göras om det är ett ärende för utredningsenheten eller om det ska hänvisas till annan instans. Därefter görs en kontroll i IFO-systemet om personen i fråga är eller tidigare har varit aktuell inom socialförvaltningen. I befolkningsregistret ska kontrolleras vem/vilka som är vårdnadshavare.³ Det ska även göras en bedömning av om det finns behov av omedelbart skydd eller om ärendet kan vänta till ordinarie ärendeutdelning. Denna bedömning görs av den tjänsteman som tar emot anmälan i samråd med arbetsledare.

I förhandsbedömningen får inga utredningskontakter tas vare sig med professionella eller med familjens privata nätverk.⁴ Om förtydligande av anmälan behövs kan anmälaren dock kontaktas. Vårdnadshavare ska snarast informeras om inkommen anmälan. Om det inte utifrån innehållet i anmälan står klart att utredning skall inledas ska vårdnadshavare och eventuellt även barnet/den unge ges tillfälle att träffa handläggare för bedömningssamtal innan beslut fattas om att inleda/ inte inleda utredning fattas. Det är möjligt att inom ramen för förhandsbedömningen ha ett eller några samtal med vårdnadshavare.

Huvudregel är att utredning bör inledas i följande typ av anmälningar:

- Barn och ungdomar som utsätts för övergrepp och fysisk eller psykisk misshandel i hemmet
- Barn och ungdomar som bevittnat våld i hemmet/ sk familjerelaterat våld.
- Barn och ungdom som lever med en ensam förälder med bristande omsorgsförmåga eller där båda föräldrarna brister i omsorg. Bakomliggande orsaker hos föräldrarna kan vara missbruksproblem, allvarlig psykisk sjukdom eller personlighetsstörning, förståndshandikapp eller andra grava funktionshinder.
- Svårartade relationsproblem mellan barn och föräldrar.
- Ungdomar med allvarlig eller återkommande kriminalitet.
- Ungdomar som missbrukar beroendeframkallande medel.
- Ungdomar med socialt nedbrytande beteende (ex vistas i olämpliga miljöer, prostitution, vagabondering mm)
- Ansökan om stöd och hjälp från föräldrar eller från ungdomar.

När det gäller ungdomar som begått mindre allvarliga brott (t ex snatteri) bör de tillsammans med vårdnadshavare kallas till bedömningssamtal även om det är troligt att det inte kommer att behövas insatser från socialtjänsten i dagsläget. Samtalet kan då fungera som en markering och som en informa-

³ Vid pågående vårdnadstvist bör kontakt tas med Skatteverket, folkbokföringen.

⁴ Undantag finns vad gäller misshandel/sexuella övergrepp (se denna rubrik) samt för unga som utsatta för hedersrelaterat våld.

2005-04-26

tion både till den unge och föräldrarna om vilka konsekvenser förekomst i polisregister kan få senare för den unge.

Vid beslut om att inte inleda utredning ska beslutet dokumenteras med motivering på den handling/anmälan som inkommit eller upprättats.

2005-04-26

4 Utredningen

Utredningsskyldighet

Socialnämnden skall, enligt 11 kap 1 § SoL, utan dröjsmål inleda utredning av vad som genom ansökan eller på annat sätt har kommit till nämndens kännedom och som kan föranleda någon åtgärd av nämnden. Vad som kommit fram vid utredning och som har betydelse för ett ärendes avgörande skall tillvaratas på ett betryggande sätt.

Vid en utredning av om socialnämnden behöver ingripa till ett barns skydd eller stöd får nämnden, för bedömningen av behovet av insatser, konsultera sakkunniga samt i övrigt ta de kontakter som behövs. Utredningen skall bedrivas så att inte någon onödigt utsätts för skada eller olägenhet. Den skall inte göras mer omfattande än vad som är motiverat av omständigheterna i ärendet. Utredning skall bedrivas skyndsamt och vara slutförd senast inom fyra månader. Finns det särskilda skäl får socialnämnden besluta att förlänga utredningen för viss tid.⁵ Den som berörs av en sådan utredning skall underättas om att utredning inletts. (11 kap 2 § SoL)

Rådgivning och myndighetsutövning

Om socialtjänsten mottar en ansökan eller en anmälan uppstår hos myndigheten ett ärende. Som regel innefattar ärenden avseende barn och ungdomar alltid myndighetsutövning. För ärendehandläggning finns enligt SoL och FL regler om insyn, kommunikations- och dokumentationsskyldighet, motivering av beslut mm.

Utanför begreppen ärendehandläggning och myndighetsutövning faller bl a rådgivning och upplysningar. Det socialt förebyggande arbetet bedrivs främst inom Resursenheten men till viss del även inom Utredningsenheten, framför allt vid familjecentralerna.

Utredargrupperna inom familjecentralerna har ett uppdrag att vara tillgängliga för rådgivning när föräldrar själva vänder sig dit eller hänvisas dit av övriga samarbetspartners inom familjecentralen. De regler som gäller vid myndighetsutövning mot någon enskild är då inte tillämpliga, ej heller bestämmelserna om dokumentation i SoL och FL.

Handläggarna kan erbjuda familjer tre rådgivande samtal i följd. Vid mera omfattande behov eller vid behov av andra insatser uppstår i den rådgivande verksamheten utredningsskyldighet och de regler som gäller vid ärendehandläggning måste då följas.

⁵ Se vidare rubrik - Ansökan och beslut om förlängd utredningstid.

2005-04-26

Beslut om att inleda utredning

Utredning ska inledas om det utifrån inkommen information finns behov av att klarlägga om ett barn behöver skydd eller stöd från socialtjänsten. I undantagsfall kan barn och familj hänvisas direkt till exempelvis BUP, mini-Maria, Krismottagningen eller Kvinnorådgivningen om det stödet bedöms som tillräckligt av såväl handläggare som vårdnadshavare. I dessa fall är det inte alltid nödvändigt att utredning inleds.

Beslut om att inleda utredning ska fattas av socialsekreterare eller sektionschef med stöd av 11 kap 1-2 §§ SoL. När beslut om att inleda utredning är fattat skall ansvarig handläggare utses. Beslutet skall dokumenteras i journalen samt läggas in i IFO-systemet. Det ska även framgå vem som fattat beslutet. Kontroll av vilka som är vårdnadshavare ska göras och dokumenteras. Se bilaga "Mall för handläggning".

Gravida kvinnor

Gravida kvinnor som ansöker om stöd eller som anmäls pga oro över hur de ska klara föräldraskapet tillhör också utredningsenhetens målgrupp. Utredning på barnet kan inte inledas förrän barnet är fött. Dokumentation kan ske antingen i ett utrednings- eller verkställighetsärende (handläggarstöd) på modern i avvaktan på att barnet föds. Om modern samtidigt är aktuell på annan behandlingsenhet pga egen problematik ska planeringen göras tillsammans med denna enhet. Vid behov – allvarlig oro över omsorgsförmågan och skyddsbehov för det kommande barnet - kan gravid kvinna erbjudas placering på utredningsinstitution ca 2 veckor före beräknad förlossning.

Information till den enskilde

De som är berörda (barn/ungdom och vårdnadshavare) skall underrättas om beslutet att inleda utredning och skälen till det, vem som ansvarar för utredningen samt vad en utredning innebär. Denna information ges både muntligen och skriftligen. Det ska framgå av journalanteckningarna hur informationen getts. Vårdnadshavarna ska fortlöpande under utredningsarbetet informeras om vad som framkommer och om vilka underhandsbedömningar utredarna gör. De ska informeras om när utredningen beräknas vara klar.

Obs att vid anmälan om misstänkt misshandel eller sexuella övergrepp kan det vara aktuellt att i ett inledande skede sekretessbelägga innehållet i anmälan. Se nedan under rubriken "Utredningar där våld och/eller sexuella övergrepp förekommer".

Utredningsplan

När en utredning inleds skall en plan göras för hur utredningen skall bedrivas.

2005-04-26

Som utgångspunkt för utredningsplanen används Signs of Safetys risk- och säkerhetsbedömning av anmälan samt BBIC-triangeln. Ansvarig handläggare planerar utifrån innehållet i anmälan vad som ska ingå i utredningen och vilka kontakter de anser nödvändiga. Vårdnadshavarna ges vid första mötet möjlighet att komma med egna synpunkter och förslag på utredningskontakter. En tidplan görs upp och vårdnadshavarna informeras om vilka frågor som kommer att tas upp när de träffar utredarna. Även tider för möten och samtal med barnen bokas in om det inte är uppenbart olämpligt att prata med barnen. Vårdnadshavarna erbjuds att delta i utredningssamtal med referenter.

Utredningssamtalen ska om möjligt planeras in under de två första månaderna av utredningstiden, dels för att ha tidsutrymme om ytterligare behov av utredningskontakter visar sig under tiden, dels för att ha tid för dokumentation och bedömning av ev insatser.

Planen dokumenteras i ett särskilt dokument (mall finns på G) som delges vårdnadshavarna. Planen kan revideras under utredningstiden.

Insamling av information

Utredningsförfarandet är i grunden detsamma oavsett ålder på barnet och i det som beskrivs nedan avses såväl mindre barn som ungdomar. I den mån det finns skillnader beskrivs detta särskilt. Utredningen ska inte göras mer omfattande än vad som är motiverat av omständigheterna i ärendet.

Utredningsenheten ska genom utredningen skaffa sig en bild av barnets behov, föräldrarnas förmåga att tillgodose behoven samt barnets och familjens sociala situation och miljö. Det är viktigt att belysa både svårigheter/risker och det som fungerar bra, säkerheter, att leta efter undantag till den beskrivna problematiken och det som föranlett utredningen.

Utredaren samlar information genom samtal/ intervjuer, hembesök och egna observationer, utlåtanden från andra specialister. Vid samtal med barn, ungdomar, föräldrar och övriga referenter utgår man från BBIC-triangeln. Av utredningsplanen framgår vilka områden/ behov som ska utredas.

Barnets behov:

- Hälsa
- Utbildning
- Identitet
- Familj och sociala relationer
- Socialt uppträdande
- Känslor- och beteendemässig utveckling
- Klara sig själv

2005-04-26

Föräldrarnas förmåga:

- Grundläggande omsorg
- Säkerhetsaspekter
- Känslomässig värme
- Stimulans
- Vägledning och gränssättning
- Stabilitet

Familjen och miljön:

- Familjens bakgrund
- Familjens nätverk och resurser i närmaste omgivningen
- Boende
- Arbetssituation och ekonomi
- Familjens sociala integrering

Grundinformation

Information om namn, personnummer, adress, vårdnadshavare hämtas ur befolkningsregistret. Ur IFO hämtas uppgifter om tidigare aktualitet på enheten. Om föräldrar är aktuella på annan enhet tas kontakt för att få den information som är relevant i sammanhanget. Om barnet utretts i annan kommun tidigare kan information inhämtas därifrån. Skriv eller faxa förfrågan. Åberopa 14 kap 1 § SoL och uppge att utredning pågår enligt 11 kap 1-2 §§ SoL.

Vid behov kan handläggaren fråga en förälder om tidigare kontakt med socialförvaltningen förekommit, eftersom akter gallras efter fem år.

Utlåtanden

Vid behov av utlåtande från t.ex. BUP, utredningsinstitution mm gör handläggaren i samråd med den som ska utföra uppdraget en skriftlig beställning med klart formulerade frågeställningar. Det ska vara klart för utföraren att utlåtandet är en del i en 11 kap 1-2 §§ SoL-utredning. Utlåtandet bifogas i sin helhet utredningen. I utredningsdokumentet görs en sammanfattning av innehållet.

Referenser

Viktiga referenter i flertalet utredningar är skola och förskola, liksom de anhöriga och myndighetspersoner vårdnadshavarna själva önskar referera till. Även förälder som inte är vårdnadshavare bör om möjligt delta. Av utredningsplanen ska framgå vilka referenter som ska intervjuas. När referenter kontaktas för intervju ska de förberedas på vad utredaren kommer att fråga dem om och att vårdnadshavaren ev kommer att vara med. För intervju med BVC, förskola och skola finns ett frågeformulär som skickas ut i förväg. Av dokumentationen ska framgå vilken relation referenten har till barnet och/eller föräldrarna och hur länge de känt varandra. Det doku-

2005-04-26

menterade referenssamtalet ska godkännas av referenten för undvikande av missförstånd.

Vid kontakter/samtal med utomstående gäller vanlig sekretess med undantaget att nödvändig information får ges om det är nödvändigt för utredningen. I övrigt så kan nödvändig information lämnas efter inhämtat samtycke.

Samtal med barn och ungdomar

För att samtal med barn ska bli meningsfulla är det viktigt att förälder förstår värdet av att samtalen kommer till stånd och hjälper till med att informera och motivera barnet. Barnet behöver känna att det har föräldrarnas tillåtelse. Om vårdnadshavare motsätter sig kontakten kan samtal inte genomföras. Detta måste då dokumenteras.

Inför samtal med barn ska utredaren om möjligt bekanta sig med barnet i förväg, i förälders eller annan för barnet välbekant persons sällskap. Tid och plats ska väljas noggrant. Barnet/ ungdomen ska informeras om utredarens roll och syftet med samtalen, om ramarna för situationen. Om något redan är bestämt som barnet inte kan påverka ska barnet informeras om detta. Barn ska inte invaggas i föreställningen att förtroenden inte kommer till föräldrarnas kännedom. Samtalen ska utformas så att barnet inte försätts i lojalitetskonflikt med föräldrarna. Till hjälp i samtalen finns olika tekniker och hjälpmedel, nätverkskarta, skalfrågor, livslinje, dockor, nallekort mm. Utredningsmetoden ska anpassas efter barnets ålder och mognad.

Utredaren ska även träffa barn som är för små att samtala med för att få en egen bild av barnet och dess personlighet och utvecklingsnivå. Ju yngre barnet är desto viktigare är det för utredaren att observera samspelet mellan barnet och föräldern.

Samtal med vårdnadshavare

Handläggare bör efter det första samtalet med vårdnadshavarna då utredningsplanen görs träffa dem vid ytterligare några tillfällen för utredningsamtal om barnet och dess behov, om familjens sociala situation och om sina egna möjligheter att tillgodose barnets behov. Fokusera även på föräldrarnas egna mål för att förbättra situationen för barnet.

Vårdnadshavarna ska vara informerade i förväg om vilka ämnen som kommer att tas upp. De ska även fortlöpande informeras om vad som kommit fram i utredningen och hur handläggarna bedömer risker och säkerhetsfaktorer kring barnet. För denna information används Signs of Safety-uppställningen.

2005-04-26

Observationer av samspelet mellan barn och föräldrar

När det i utredningsplanen bedömts som väsentligt att få en bild av hur samspelet mellan barn och föräldrar ser ut ska utredaren vid minst ett tillfälle tillbringa några timmar tillsammans med barn och förälder. Alternativt ska utredningen bedrivas i utredningslägenheten eller ska särskild hemutredare utföra del av utredningen. Alla utredare har själva möjlighet att använda lägenheten. Lägenheten bokas via lägenhetsutredaren.

Utredningar där våld och/eller sexuella övergrepp förekommer

Vid anmälningar om misshandel och sexuella övergrepp kan det finnas behov av att inledningsvis handlägga på annat sätt än vid övriga anmälningar. Om den som misstänks för misshandeln/övergreppet är förälder eller annan som bor tillsammans med barnet eller på annat sätt har kontakt med barnet kan det vara nödvändigt med vissa utredningskontakter innan vårdnadshavare informeras. Det kan dels handla om omedelbart behov av skydd för barnet, dels behov av att initialt samordna åtgärder med andra myndigheter, framför allt polisen. Polisen kan konsulteras utan att barnets identitet röjs innan polisanmälan gjorts. Rådgör alltid med sektionschef eller kollega när anmälningar om misshandel och övergrepp inkommer.

Inför den fortsatta handläggningen sker ett samråd med polis/åklagare och BUP för att klargöra rollerna och göra en gemensam tidplan för respektive part. Detta kan ske vid ett gemensamt möte eller per telefon. Vill polisen förhöra barnet innan ev förövare känner till anmälan? Bör barnet hållas skyddat från kontakt med den ev förövaren i avvaktan polisutredning? Bör barnet läkarundersökas? Vad ska BUP:s roll i det enskilda ärendet vara, utredning och/eller behandling? Hur ordnas krishjälp till familjen? Behöver även den misstänkte förövaren hjälp?

Om barnets skyddsbehov ställs emot polisens utredningsbehov går skyddsbehovet före. Om polis och åklagare bedömer att deras utredning försvåras av att vårdnadshavare delges innehållet i anmälan kan denna sekretessbeläggas.⁶ Verksamhetschefen fattar beslut.

Socialtjänsten ansvarar för barnets skydd och utredning av barnets behov och familjens situation. Polisen utreder om ett brott begåtts. BUP ansvarar för behandling samt ev även för del av utredningen. Om krishjälp till familjen behövs kan kontakt med krismottagningen förmedlas.

⁶ 5 kap 1 § SekrL

2005-04-26

*Grundprinciper i handläggningen***Barnet skall**

- skyddas från ytterligare övergrepp, påtryckningar och hot
- skonas från att myndigheternas agerande upplevs som en bestraffning

Myndigheterna skall

- samordna sina åtgärder i inledningsskedet så att respektive myndighet inte hindrar eller försvårar varandras utredningar
- utreda så snabbt och skonsamt som möjligt för alla i familjen
- bereda barnet och dess familj vård och behandling för fysiska och psykiska skador

Polisanmälan

Vid misshandel ska barnets skador dokumenteras så snart som möjligt. Redan när anmälan tas emot ska man be anmälaren beskriva skador och blåmärken detaljerat. Om polisanmälan görs ombesörjer polisen läkarundersökning. Om någon närstående är misstänkt för brott mot barn kan polisen förordna en särskild företrädare⁷ som övertar vårdnadshavarens ansvar i polisutredningen och fatta beslut om t.ex. läkarundersökning. Det är polisen som begär rättsintyg.

Vid misstanke om att barn utsatts för brott har socialtjänsten rätt att anmäla till polis.⁸ Beslut om att anmäla resp ej anmäla till polis fattas av sektionschef. Om det enligt polisen finns förutsättningar för förundersökning och socialtjänsten finner det lämpligt ur barnets synpunkt ska anmälan göras. Vid grova övergrepp bör anmälan alltid göras. Beslut kan fattas så snart anmälan inkommit eller senare under handlägningsprocessen.

Beslut om polisanmälan skrivs i särskilt dokument som faxas till Polismyndigheten, Södertörn. Anmälan delges nämnden vid nästkommande sammanträde. Beslut om att inte polisanmäla skrivs i journalanteckningarna med motivering.

Läkarundersökning

Om polisanmälan inte görs måste läkarundersökning initieras av handläggaren. För läkarundersökning krävs vårdnadshavares samtycke för barn under 12 år. Om vårdnadshavaren motsätter sig läkarundersökning kan socialtjänsten besluta om undersökning med stöd av 32§ LVU och biträde av polis begäras. För det krävs att barnet är omhändertaget med stöd av LVU.

⁷ Lag (1999:997) om särskild företrädare för barn

⁸ Brotts enligt 3, 4 och 6 kap BrB

2005-04-26

Det är önskvärt att vårdnadshavare följer med till läkarundersökning. Om vårdnadshavaren är den som misstänks för misshandeln ska annan person medfölja, om möjligt någon som är bekant för barnet. I det enskilda fallet får bedömas om det är lämpligt att även vårdnadshavaren är med. För undersökning vänder man sig till vårdcentral, Huddinge sjukhus eller Astrid Lindgrens barnsjukhus, som båda har akuta barnmottagningar. Speciellt när det gäller förskolebarn finns kunskap om barnet och dess familj på vårdcentralen, varför det kan vara lämpligt att först vända sig dit.

Vid anmälningar om sexuella övergrepp ska beslut om eventuell läkarundersökning tas i samråd med BUP och/eller annan barnsjukvård. En gynekologisk undersökning kan av barn uppfattas som ett övergrepp i sig och ska utföras endast när det är helt nödvändigt.

Skydd för barnet

Om barnet bor tillsammans med den som misstänks för övergreppen ska den misstänkte förövaren i första hand förmås flytta frivilligt under en utredningstid. Om det inte är möjligt ska barnet placeras utanför hemmet. Som vid alla andra placeringar ska alternativ i barnets nätverk först undersökas. Om den som misstänks för övergrepp är en person utanför den närmsta familjen ska vårdnadshavarens förmåga att skydda barnet från att träffa den ev förövaren bedömas.

En del anmälningar om misshandel visar sig ibland vara felaktiga eller mindre allvarliga. Vid alla anmälningar om misshandel bör handläggare dock snarast träffa barnet för en egen bedömning av anmälan och för att informera barnet om vad som kommer att ske närmast. Detta gäller även vid anmälningar där fysiska skador inte finns eller när barnet uttalat rädsla för att bli slaget utan att detta ännu skett.

Många anmälningar om sexuella övergrepp är alltför vaga för att polisen ska inleda förundersökning. Socialtjänsten måste ändå utreda om barnet har behov av insatser. Utredningen bedrivs då på samma sätt som vid andra anmälningar. Vid en del anmälningar om övergrepp är även den misstänkte förövaren minderårig. Då ska även "förövaren" utredas enligt 11 kap 1 och 2 §§ SoL. Visst samråd mellan handläggarna för de båda barnen behöver ske. Om "förövaren" är under 15 år sker oftast ingen polisutredning. Det är då viktigt att handläggarna går igenom med båda parter vad som faktiskt hänt. Om de båda kommer att träffas framåt i tiden beroende på att de t.ex. är släkt eller går i samma skola behövs en gemensam planering där vårdnadshavarna är involverade om hur de båda ska förhindras/skyddas från framtida övergrepp.

2005-04-26

Vid behov av konsultation i ärenden föranledda av anmälan om sexuella övergrepp kan man vända sig till SÖ-teamet på Astrid Lindgrens barnsjukhus, Vasa BUP eller Rädde barnens pojkmottagning.

Beslut om förlängd utredningstid.

Utredningen skall vara avslutad inom 4 månader. En förlängning av tiden kan bli aktuell om det för utredningen behövs t.ex. barnpsykiatrisk bedömning eller en polisutredning och den inte kan slutföras inom föreskriven tid. En förlängning kan även vara aktuell när ett familjerådslag ska hållas men inte kan genomföras tillräckligt snabbt. Andra skäl kan vara att vårdnadshavarna förhåller genom att göra sig otillgängliga eller att det kommer in ny information som gör att ytterligare utredningskontakter behövs. Hög arbetsbelastning är inte godkända skäl för förlängning.

Beslut om förlängd utredningstid skrivs som ett separat dokument där skälen till förlängningen är angivna liksom tiden då utredningen beräknas vara färdigställd. Vårdnadshavarna delges beslutet. Beslutet läggs in i IFO-systemet.

2005-04-26

5 Bedömning/beslut

Sammanvägning av skydds- och riskfaktorer

Utifrån det insamlade materialet om barnets behov, föräldrarnas förmåga och resurser tillgängliga för barnet i nätverket görs en bedömning om barnet/familjen ska erbjudas stöd eller skydd. Analysen ska utgå från befintlig teoretisk kunskap om och beprövad erfarenhet av barns behov och barns utveckling, föräldrars förmåga till förändring, de sociala och ekonomiska villkorens betydelse för familjers inre samspel och relationer till omvärlden. Såväl negativa som positiva faktorer ska sammanvägas – kan konstaterade brister på ett område kompenseras av kapacitet på ett annat?

Bedömningen kan leda fram till olika slutsatser. Beslut sker enligt delegationsordning.

- Barnet har inte behov av insatser från socialtjänsten. Beslut om att utredningen avslutas utan insats.
- Barnet har behov av stöd i öppenvård från socialtjänsten och beviljas insats i samråd med vårdnadshavare. Arbetsplan inkl uppföljningssätt och frekvens upprättas. Beslut om att bevilja insats med tas stöd av 4 kap 1 § SoL.
- Barnet har behov av stöd men vårdnadshavaren motsätter sig insatser och skäl för vård enl LVU föreligger ej. Beslut om att avsluta utredning utan insats. Se även rubriken "Möjlighet till uppföljning när ärendet upphör"
- Barnet har behov av vård utom hemmet – vårdplan upprättas – placering beviljas med stöd av 4 kap 1 § SoL om vårdnadshavaren samtycker.
- Angående beslut om vård utan samtycke, se nedan rubriken "Lagen om vård av unga (LVU)".

I en del utredningar sker en förändring under utredningstiden som är fullt tillräcklig för att garantera barnets fortsatta utveckling. För andra barn finns behov av stöd i öppenvård eller placering utanför hemmet. När det finns en risk för barnets/ungdomens hälsa och utveckling pga förhållanden i hemmet eller barnets/ungdomens eget beteende och behovet inte kan tillgodoses på annat sätt ska insatser erbjudas.

Det är handläggaren som utifrån sin specialistkompetens gör denna bedömning. Expertutlåtanden jämföras med annat insamlat material och kan inte ensidigt ligga till grund för bedömningen.

2005-04-26

Bedömning av behov av insatser när utredningen aktualiserats genom en ansökan om bistånd görs på samma sätt som vid utredningar som föranletts av en anmälan. Är det ett barn med särskilda behov eller ett barn som av andra skäl riskerar att utvecklas ogynnsamt? Kan barnets behov tillgodoses genom förälder eller annan person i nätverket? Behövs avlastning för att förälder ska orka tillgodose barnets behov?

I bedömningen är det lämpligt att använda sig av Signs of Safetys uppställning av risk- och säkerhetsfaktorer. Vårdbehovet och syftet med vården ska beskrivas. När det gäller utformningen av insatser ska det ske i samråd med vårdnadshavare och ev den unge. När barn inte kan bo kvar i hemmet bör insatserna planeras med hjälp av familjerådslag. Familjerådslag kan även användas för utformning av stöd i öppen form.

När utredare och vårdnadshavare är överens om behovet och sektionschef godkänt förslaget görs en beskrivning av behovet till mottagningsgruppen som tar ställning till lämplig insats för att därefter ta kontakt med resursenheten. När vårdnadshavare inte vill ta emot insatser får utredningen avslutas utan insats om det inte föreligger LVU-förhållanden.

Insatser beviljas i allmänhet för viss tid för att sedan följas upp och om behovet kvarstår förlängas. I bedömningen ska så långt det är möjligt bedömas om behovet är kortvarigt eller långvarigt. Om behovet beror på bestående handikapp eller funktionshinder hos föräldrar kan man räkna med att insatser behövs under lång tid. Vårdplanen kan däremot behöva förändras och anpassas till barnets ålder varför uppföljning ändå ska ske regelbundet.

Lämpliga skydds- och stödinsatser

- När behov av insatser för barn beror på brister i omsorgen hos föräldrar ska i första hand insatser som förändrar/förstärker föräldraförmågan erbjudas, t.ex. familjepedagog, familjebehandlare eller kontaktperson riktad till föräldrarna.
- Om det inte finns tillräcklig förändringspotential hos föräldrarna ska insatser riktas direkt till barnen som ett stöd/komplement till föräldrarna, t.ex. kontaktfamilj, helgkollo, kontaktperson för barnet.
- För särskilt vårdkrävande barn till ensamstående föräldrar utan stöd i nätverket beviljas insatser som avser att avlasta föräldern och ge barnet stöd och stimulans.

2005-04-26

- Om öppenvårdsinsatser inte bedöms ge barnet tillräckligt stöd / skydd ska barnet erbjudas placering utanför hemmet. Placeringen ska föregås av ett familjerådslag om det inte är uppenbart obehövt. Möjligheten att placera inom nätverket ska alltid undersökas. För små barn ska samplacering med förälder eftersträvas.
- För barn som bevittnat våld och deras familjer finns speciella riktade insatser: stöd till kvinnor och barn på Kvinnorådgivningen, till männen i Krismottagningens pappaprojekt.
- För barn och ungdomar med missbruksproblematik i familjen finns Brytpunktens gruppverksamheter.
- När det gäller ungdomar som på grund av eget beteende är i behov av insatser för att förändra och komma till rätta med sitt missbruk, sin kriminella identitet eller sitt socialt nedbrytande beteende finns det inom resursenheten olika öppenvårdsbehandlingar t.ex. kontaktperson, mini-Maria, ART, konsekvensprogram. Ungdomar över 13 år beviljas endast undantagsvis kontaktfamilj.
- De flesta insatser beviljas som bistånd till barnet/ ungdomen enligt 4 kap 1 § SoL. Till kvinnorådgivning, krismottagning och mini-Maria kan även hänvisas direkt utan att ärende föreligger på utredningsenheten. För deltagande i pappaverksamheten och för barnverksamheten på kvinnorådgivningen krävs ett biståndsbeslut som fattas utifrån barnet. Brytpunkten kan även erbjudas som insats.

Skolan

Vad är skolans ansvar för barn i skolålder?

Grundprincipen är att skolan ansvarar för barn i skolålder under skoltiden. Vissa barn är i behov av stödinsatser i skolan för att tillgodogöra undervisningen. Enligt skollagen och grundskoleförordningen har skolan dock ett omfattande och långtgående ansvar att utforma stöd i skolan som är anpassad till den enskilda elevens behov. Dessa barn beskrivs ofta som barn i behov av särskilt stöd – en beteckning som beskriver alla barn som behöver stöd i skolan, oavsett om det föreligger en neuropsykiatrisk eller annan form av diagnos. Insatser i skolan ska utformas av skolans ledning i samråd med elevhälsovården i syfte att hitta det optimala stödet för eleven under skoltiden. Stödet består ofta av någon form av resursförstärkning i klassrummet, enskild undervisning, eller handledning till skolpersonal.

Vad är socialtjänstens ansvar?

Socialtjänsten har ett ansvar för förebyggande arbete riktad mot barn i skolålder och ett ansvar för att utreda enskilda barns behov av skydd eller stöd och

2005-04-26

göra en bedömning av behovet av insatser från nämndens sida. Insatserna utformas för att ge barnet och familjen stöd så att barnet får möjlighet till en gynnsam utveckling. Socialtjänstens ansvar är i första hand att erbjuda lämpliga stöd- och behandlingsinsatser till barnet och familjen utanför skoltiden.

I vissa fall kan situationen i skolan och hemmet innebära att socialtjänsten och skolan behöver hitta en mer omfattande lösning om barnet inte kan vara kvar i hemskolan. När behovet av stödet i skolan och i familjen bedöms som omfattande kan det bli aktuellt med någon form av placering på någon form av skola med behandlingsinslag för barnet och familjen. Då ska skolans resurser först vara uttömda. I sådana situationer är det viktigt att samråd sker med barn- och ungdomsförvaltningens enhet för barn i behov av särskilt stöd.

Vad är kommunens ansvar för elever i gymnasieålder?

Kommunen har ett ansvar att bedriva gymnasieskolor och för uppsökande verksamhet för barn i gymnasieskolålder, riktad mot skolgången. I Botkyrka kommun ligger detta ansvar på utbildnings- och arbetsmarknadsförvaltningen.

Om barnet är placerad utanför hemmet – hur ser ansvaret ut?

Barn som är placerade utanför hemkommunen (i familjehem eller HVB-institution) kan ha behov av särskilt stöd i skolan i placeringskommunen. I största mån ska stödinsatserna planeras och beslutas innan placeringen görs. Om barnet har haft stödinsatser i skolan före placeringen och bedömningen är att behovet av särskilt stöd i nya skolan kvarstår, följer resurskostnaden med eleven till placeringskommunen. Barn- och ungdomsförvaltningen svarar för denna kostnad.

Om behovet av stödinsatser uppstår för ett barn placerad i annan kommun under placeringen är det skolan i den nya kommun som ansvarar för stöd i skolan. Uppstår behov av särskilda stödinsatser under placeringstiden ska en gemensam bedömning av stödinsatser göras i samråd med barn- och ungdomsförvaltningens BIBS-enhet.

Skolskjutsar

Barn- och ungdomsförvaltningen ansvarar för skolskjutskostnaderna vid särskilda skolplaceringar. Socialförvaltningen ansvarar för skolskjutskostnaderna där förändring av boendet för barnet sker av sociala skäl.

Vid dygnetruntplaceringar, där skolkostnaden inte är specificerad bekostar barn- och ungdomsförvaltningen en tredje del och socialförvaltningen två tredjedelar av kostnaderna. Vid placeringar under dagtid och där skolkostnaden inte är specificerad delar barn- och ungdomsförvaltningen och socialförvaltningen på kostnaderna.

2005-04-26

Val av insats

- Insatser skall i första hand ske i öppenvård i egen regi, i andra hand i annan öppenvård.
- Akuta placeringar ska i första hand ske i kommunens jourhem.
- Placering av barn och ungdom ska i första hand göras i familjehem.
- Familjehemsplaceringar sker i första hand inom nätverket.
- Placering på institution av barn och ungdomar skall göras då familjehemsplacering ej är möjlig.
- Föräldrar och barn skall kunna erbjudas behandlingsplacering då det finns utvecklingsmöjligheter och då det ej går att behandla i öppenvård.
- Utredning av barn sker i första hand i hemmet om inte skyddsaspekten för barnet medför att utredningen måste göras på utredningsinstitution.
- Institutionsplaceringar skall ske på av kommunen upphandlade institutioner så långt det är möjligt.
- Olika insatser med hjälp av klienternas nätverk prioriteras .
- För svårt utagerande ungdomar finns olika alternativ till behandling på hemmaplan t.ex. MST som är en intensivbehandling på max 6 månader.

2005-04-26

6 Lagen om vård av unga (LVU)

Omedelbart omhändertagande enligt 6 § LVU

För checklista, se bilaga.

I vissa situationer är det nödvändigt att nämnden omedelbart ingriper och tar hand om barnet eller den unge. Ett omedelbart omhändertagande kan vara motiverat i riskfyllda situationer, t.ex. när misshandel, allvarlig vanvård eller sexuella övergrepp misstänks. Ett annat skäl kan vara att en utredning befaras kunna omöjliggöras eller allvarligt försvåras, vilket ofta är fallet vid misshandel och sexualbrott som parallellt i tid ska utredas av polismyndighet. En tredje anledning till beslut om omedelbart omhändertagande kan vara risk för att barnet göms undan.

För att ett omedelbart omhändertagande ska få ske måste det vara sannolikt att barnet/den unge behöver beredas vård med stöd av LVU. Det måste också stå klart att rättens beslut om vård inte kan avvaktas med hänsyn till

- risken för barnets/den unges hälsa eller utveckling,
- att den fortsatta utredningen allvarligt kan försvåras eller
- att vidare åtgärder hindras.

Ett beslut om omedelbart omhändertagande kan komma i fråga även av den som redan vårdas med stöd av LVU. Det möter alltså inget hinder att den som vårdas med stöd av 1 och 2 §§ LVU tas om hand omedelbart om det är sannolikt att vård behöver beredas honom med stöd av 1 och 3 §§ LVU, t.ex. vid behov av placering i hem med särskild tillsyn enligt 12 § LVU.

Placeringen ska alltid inledas utanför det egna hemmet. Nämnden kan begära polishandräckning för att verkställa beslut om omedelbart omhändertagande eller vård (43 § LVU).

Ansökan om LVU

När samtycke inte lämnas till föreslagen vårdplan ska nämnden ansöka om vård enligt LVU. Av 4 § LVU framgår att ansökan ska innehålla en redogörelse för den unges förhållanden, de omständigheter som utgör grund för att den unge behöver beredas vård, tidigare vidtagna åtgärder och den vård som socialnämnden avser att anordna. Om nämnden beslutat om läkarundersökning med stöd av 32 § LVU bör läkarintyg bifogas.

Förutom de dokument som redan upprättats – utredning som innehåller bedömning av vårdbehovet samt vårdplanen – ska på förstasidan i utredningen till nämnden dokumenteras de omständigheter i ärendet som motiverar vård enligt LVU nämligen

2005-04-26

- om det föreligger en påtaglig risk för att den unges hälsa eller utveckling skadas,
- grunden för ansökan dvs misshandel, otillbörligt utnyttjande, brister i omsorgen eller något annat förhållande i hemmet (2 § LVU) och/eller missbruk av beroendeframkallande medel, brottslig verksamhet eller något annat socialt nedbrytande beteende (3 § LVU)
- att behövlig vård inte kan ges med samtycke av vårdnadshavaren eller den unge, om han fyllt 15 år.

Eftersom dokumentationen ska användas i en domstolsprocess som bevisning ställs stora krav på tydlighet och stringens. På förstasidan i utredningen ska de fakta lyftas fram som styrker att barnet löper en påtaglig risk att ta skada, att indikationerna i 2 eller 3 §§ LVU är uppfyllda och att vården inte kan ges med samtycke eller alternativt att ett lämnat samtycke inte garanterar vården. Utredaren bör ta hjälp av sektionschef eller förvaltningen jurist vid tveksamheter.

Dokumentet ska fokusera på barnets utveckling och riskerna för den. Även om ett vårdbehov kan te sig självklart utifrån en beskrivning av t ex föräldrars allvarliga missbruk eller psykiska ohälsa ska konsekvenserna av föräldrarnas svårigheter för barnen beskrivas för att fokus i den fortsatta processen inte uteslutande ska handla om bevisning av föräldrars tillkortakommanden. Det är således brister i omsorgsförmågan snarare än föräldrarnas huvudproblem, som ska lyftas fram, d v s hur barnets behov tillgodoses oavsett skälen till vanvård, försummelse eller misshandel.

I bevismaterial är det viktigt att ange när en händelse inträffat, vem som sagt vad och när. Om läkarintyg inte redan föreligger ska sådant införskaffas. Utlåtanden och annat relevant material ska biläggas ärendet. Innehållet i bilagorna ska dock sammanfattningsvis ingå i bedömningen med hänvisning till bilaga.

Hela beslutsunderlaget delges vårdnadshavaren och den unge, om han fyllt 15 år, och de informeras om sin rätt att närvara vid nämndens sammanträde. Deras synpunkter på materialet nedtecknas och biläggs.

Så snart det för socialtjänsten står klart att det blir fråga om ansökan om vård enligt LVU ska anmälan om behov av ombud/offentligt biträde göras hos länsrätten. Detta kan även göras vid ett tidigare stadium vid behov. Kontakta förvaltningsjuristen för fullmakt så att den kan ges in till rätten i samband med ansökan om vård.

2005-04-26

Placeringsbeslut enligt 11 § LVU

Det ankommer på nämnden att, när rätten beslutat om vård, fatta beslut om var vården ska inledas. Nämndens beslut kan överklagas till länsrätt (41 § LVU). När rätten beslutar om vård tar rätten inte formellt ställning till vilken vård den unge ska ges. Observera att placeringsbeslut i samband med ett omedelbart omhändertagande är överklagbart och att besvärshänvisning ges även i dessa fall.

Umgänge och röjande av vistelseort

Föräldrar ska, när så kan ske, ges tillfälle till umgänge med barnet. Umgänge är som regel viktigt för barnets utveckling och en förutsättning för återförening mellan barn och föräldrar. Omständigheterna kan dock vara sådana att föräldrar under viss tid eller tills vidare inte bör träffa barnet, t ex om risk föreligger att de obehörigen ska gripa in i vården, att barnet visar rädsla för en förälder eller att det finns risk för övergrepp mot barnet. I dessa fall kan nämnden genom beslut enligt 14 § LVU göra inskränkningar i umgänget mellan barn och föräldrar under vårdtiden eller att inte röja den unges vistelseort. Bestämmelserna om begränsningar i umgänget bör tillämpas restriktivt och det är endast i undantagsfall nämnden bör hemlighålla barnets vistelseort. Att ge föreskrifter om umgänget är däremot ett normalt led i vården av barnet. Med förälder avses i 14 § LVU förutom vårdnadshavare förälder som har umgängesrätt reglerad i dom, beslut av domstol eller avtal.

Beslut enligt 14 § LVU är överklagbara och nämnden ska minst en gång var tredje månad överväga om beslut enligt 14 § fortfarande behövs. Om den som berörs av beslutet begär omprövning ska detta ske. Ta gärna kontakt med förvaltningens jurist om det finns tveksamheter kring utformningen av beslut enligt 14 § LVU.

Flyttningsförbud

Om en underårig är placerad i familjehem och vårdnadshavaren vill ta honom därifrån kan det tänkas att en förflyttning skulle vara till skada för barnet. Länsrätten får i sådana fall, efter ansökan av nämnden, enligt 24 § LVU för viss tid eller tills vidare förbjuda vårdnadshavare att ta den underårige från familjehemmet. Förutsättningen för flyttningsförbud är att det finns en påtaglig risk för att den unges hälsa eller utveckling skadas om han flyttas från familjehemmet. Flyttningsförbud kan beslutas *oavsett om barnet varit placerat med stöd av SoL eller LVU*. Ansökan görs av nämnden i vårdnadshavarens hemkommun. En övergående störning eller annan tillfällig olägenhet utgör inte tillräckliga skäl för flyttningsförbud. Förutsättningar för *tillfälligt* förbud är dels att ett flyttningsförbud sannolikt behövs, dels att rättens beslut om flyttningsförbud inte kan avvaktas. Tillfälligt flyttningsförbud kan på samma sätt som omedelbart omhändertagande beslutas av nämndens ordförande eller annan ledamot som nämnden förordnat.

2005-04-26

7 Vårdnadsöverflyttning

Vårdnadsöverflyttning enligt 6 kap 8 § FB

När ett barn varit placerad i samma familjehem under tre år från det att placeringen verkställdes ska socialnämnden särskilt överväga om det finns skäl att ansöka om vårdnadsöverflyttning. Det är ingen skillnad om barnet är placerat enligt LVU eller SoL.

Har ett barn stadigvarande vårdats och fostrats i annat enskilt hem än föräldrahemmet (familjehem) och är det uppenbart bäst för barnet att vården får bestå kan socialnämnden väcka talan om vårdnadsöverflyttning och föreslå familjehemsföräldrarna blir förordnade som vårdnadshavare – 6 kap 8 § FB. I allmänhet krävs att barnet har bott i familjehemmet under flera år och att barnet har fått en så stark bindning till sitt nya hem att det uppfattar det som sitt eget. Detta kan tillämpas när en återförening av barn och förälder ter sig helt realistisk och barnet förväntas att växa upp i familjehemmet. När det blir aktuellt med en begäran om vårdnadsöverflyttning skriver handläggarna ett tjänsteutlåtande. Vid behov utformar socialförvaltningens jurist till stämningensansökan. Dessa dokument bör föreligga vid nämndens sammanträde.

Familjehemsföräldrar som blivit vårdnadshavare är inte längre familjehem. Särskild förordnad vårdnadshavare har ingen försörjningsskyldighet för barnet, vilket däremot barnets föräldrar alltjämt har. Enligt 6 kap 11 § SoL kan placeringskommunen fortsätta att ge skälig ersättning till de särskilt förordnade vårdnadshavarna i den mån barnets egna medel i form av pension, underhållsstöd, underhållsbidrag och barnbidrag inte är tillräckliga. De ekonomiska åtagandena samt fortsatt stöd gentemot de nya vårdnadshavarna ska regleras i ett avtal. Vad gäller annat stöd än ekonomiskt ska vistelsekommunen enligt 5 kap 1 § SoL i sin omsorg om barn och ungdom tillgodose det särskilda behov av stöd och hjälp som kan föreligga efter en vårdnadsöverflyttning.

Handläggningsrutiner vid vårdnadsöverflyttning

1. När det blir aktuellt med en begäran om vårdnadsöverflyttning inleder handläggaren en utredning enligt 11 kap 1 § SoL.
2. Handläggaren inforrar personbevis rörande samtliga personer.
3. Dokument om medgivande att vara särskilt förordnad vårdnadshavare och medgivande från vårdnadshavaren till vårdnadsöverflyttningen (om det är möjligt).
4. Vid behov utformar socialförvaltningens jurist stämningensansökan.
5. Dessa dokument bör föreligga vid individnämndens sammanträde.
6. Avgiften för stämningensansökan betalas av placeringssektionen
7. Socialförvaltningens jurist skickar handlingarna tillsammans med individnämndens protokollsutdrag till den tingsrätt där barnet är folkbokfört.

2005-04-26

Ekonomiska konsekvenser av vårdnadsöverflyttning

Föräldrar är underhållsskyldiga mot barnet även sedan vårdnaden överflyttats. Vårdnadshavaren har möjlighet att söka underhållsstöd i förhållande till båda föräldrarna. d v s de kan få dubbelt underhållsstöd. Vårdnadshavaren kan uppbära underhållsbidrag som överstiger underhållsstödsbelopp samt hela barnpensionen. Vidare kan vårdnadshavaren/förmyndaren - förutsatt överförmyndarens medgivande när tillgångarna överstiger åtta gånger basbeloppet - disponera barnets eventuella förmögenhet samt avkastningen därav. Eventuellt bistånd från socialtjänsten ska anpassas till ovanstående och eventuell annan inkomst som barnet har, liksom till det arvode som vårdnadshavaren uppbär från överförmyndarnämnden. Nämnden kan inte, varken för egen del eller för vårdnadshavarens del, kräva ersättning från de biologiska föräldrarna.

Kommunen fortsätter att ge familjen skälig ekonomisk ersättning i den mån barnets egna medel i form av pension, underhållsstöd etc inte är tillräckliga. Om ersättning ska utgå ska nämnden teckna ett avtal med den nya vårdnadshavaren om hur det fortsatta uppdraget ska utformas och vilken ersättning som ska utgå. Skälig ersättning till vårdnadshavaren motsvarar det arvode och den omkostnadsersättning som tidigare utbetalats till familjen förutsatt att kraven på arbetsinsats och tidsåtgång av socialtjänsten bedöms oförändrad. (*OBS Halvering av arvodet vid 18 år*).

Anmälan av särskild förordnad vårdnadshavare, när barnets vårdnadshavare avlider (6 kap 7 § FB)

Om båda föräldrarna har vårdnaden och endera dör, får den andre automatiskt vårdnaden ensam. Om båda föräldrarna dör ska socialnämnden anmäla behov av särskild förordnad vårdnadshavare. Kontakt tas med familjerätten som handlägger dessa ärenden.

2005-04-26

8 Dokumentation

Utredningen

Den insamlade informationen ska sammanställas i ett separat dokument. I IFO-systemet finns mall för utredning enligt 11 kap 1-2 §§ inlagd. Av första sidan framgår bl a persondata och vårdnadshavare. Där ska även beslut alternativt förslag till beslut skrivas och sedan undertecknas av behörig delegat.

I mallen finns ett antal rubriker inlagda. Några av rubrikerna ingår i de flesta utredningar medan andra förekommer mera sällan. Ta bort de icke aktuella rubrikerna och lägg till egna vid behov.

Den första rubriken är alltid "Anledning till utredning" där det ska framgå om det är en ansökan eller en anmälan, datum, vem som anmält samt vad som anmälts. Om utredandet startat med ett omedelbart omhändertagande ska det finnas en rubrik "Anledning till det omedelbara omhändertagandet". Där redovisas enbart den akuta anledningen, inte tidigare kännedom om barnets förhållanden. Det kan i stället redovisas under "Bakgrund" eller "Tidigare aktualitet".

Barnet bör få en egen rubrik i utredningen med underrubriker enligt BBICs behovsområden i den mån de är utredda. Även barnets/familjens sociala situation och föräldrarnas omsorgsförmåga redovisas enligt BBIC:S indelning. Om påtagliga förändringar skett under utredningstiden ska detta redovisas under en rubrik "Förändringar under utredningstiden". I utredningar av större omfattning bör en sammanfattning finnas med. När det finns utlåtanden och andra dokument med som bilagor ska dessa kort sammanfattas i utredningen.

Barn i familjer som söker asyl

I de fall ett barn omfattas av lagen om mottagande av asylsökande m fl har kommunen möjlighet att ansöka om ersättning för kostnader för vård av barn under 18 år i annat hem än barnets eget. Med anledning av detta är det av stor vikt att dokumentationen är noggrann i dessa ärenden.

Att tänka på vid dokumentationen:

Kopiera LMA-kortet som den asylsökande fått av Migrationsverket, både fram och baksida. Kortet visar att de har rätt till bistånd från verket enligt Lagen om mottagande av asylsökande, LMA. På kortet finns efternamn, förnamn, födelseid och kön, dossiernummer samt för vilken period kortet gäller. På kortets baksida finns uppgift vid vilken mottagningsenhet personen är registrerad. Tillståndssökande barn skall ha ett av Migrationsverket utfärdat bevis om mottagen ansökan om uppehållstillstånd. Håll kontinuerlig kontakt med Migrationsverkets handläggare.

2005-04-26

Beslut om bistånd måste skrivas ur barnets perspektiv, det kan alltså inte formuleras utifrån föräldrarnas behov av vila eller avlastning. Det måste också klart framgå om föräldrarnas vistelse i samband med placering är nödvändig för barnet.

Följande uppgifter och handlingar krävs för att ansöka till Migrationsverket:

Dossiernummer, födelsedatum, namn

Placeringsbeslut (kan skrivas ut från IFO)

Kopia av vårdfaktura

Kostnadsuppgift avseende tolk

Vid familjehemsplacering hämtas löneuppgifter från assistent inom Administrationen. För frågor kontakta Anne Marie Carlsson.

Ensamkommande flyktingbarn

Ensamkommande flyktingbarn saknar vårdnadshavare i landet. Det är socialnämndens uppgift att utreda barnets behov mot denna bakgrund och sörja för att behoven tillgodoses. Individnämnden skall, om god man ej finns, skyndsamt hos Överförmyndarnämnden ansöka om detta. Inget barn får bo stadigvarande i en annan familj än sin egen utan att socialtjänsten lämnat ett medgivande. Bestämmelserna gäller oavsett om barnet är placerat i familjehem genom vårdnadshavarens eller socialnämndens försorg.

Skollagen ger ett asylsökande barn rätt att gå i skola, dock ej skolplikt, och asylsökande barn även rätt att delta i kommunens förskola/skolbarnomsorg och att gå i gymnasium om studierna påbörjas före 18 års ålder.

Det kan vara motiverat med ett visst samarbete mellan socialtjänsten och Migrationsverket, men kom ihåg att vanlig sekretess gäller i dessa ärenden. I samband med socialtjänstens utredning om barnets situation har socialtjänsten rätt att få del av uppgifter som kan vara av betydelse för utredning av ett barns behov av skydd. Detta gäller även i förhållande till Migrationsverket. Socialtjänsten är i vissa fall skyldig att på begäran lämna ut uppgifter till Migrationsverket. Socialnämnden är skyldig att på begäran av regeringen, utlänningsnämnden, migrationsverket eller polismyndigheter lämna ut uppgifter om en utlännings personliga förhållanden, om uppgifterna behövs i ett ärende om uppehållstillstånd eller för verkställighet av ett beslut om avvisning eller utvisning.

För ensamkommande flyktingbarn får kommunen återsöka utredningskostnader. Detta gäller vid placering i familjehem, på institution samt eventuellt socialbidrag eller annan vårdersättning (även när barnet fått uppehållstillstånd) som betalas för barnets uppehälle tills barnet fyller 18 år om inte vårdnadshavaren kommer till Sverige dessförinnan.

2005-04-26

Vårdplan

När ett barn vårdas i ett annat hem än det egna ska en plan upprättas för den vård som socialnämnden avser att anordna. Detta gäller oavsett om placeringen är enligt SoL eller LVU. Vårdplanen ska så långt som möjligt upprättas i samråd med vårdnadshavaren och, när det rör äldre barn, även i samarbetet med den unge. Planen ska även uppta åtgärder och insatser som andra huvudmän ansvarar för. Vårdplanen är framförallt obligatorisk när nämnden gör en ansökan om vård enligt LVU hos länsrätten. Detsamma gäller när nämnden ska avge yttrande enligt bestämmelserna om unga lagöverträdare. Det är viktigt att vårdplanen följs upp samt revideras vid behov då den är en viktig utgångspunkt vid övervägande/omprövning.

Vårdplanen ska innehålla:

- De särskilda insatser som behövs
- Det sätt på vilket umgänget med föräldrar, vårdnashavare och andra närstående ska ordnas
- Målet med vården
- Den unges och vårdnadshavarens syn på den planerade vården

Vårdplanen bör också innehålla den vårdform som kommer att bli aktuell (ex HVB eller familjehem) samt förutsättningar för vården upphörande.

Vårdplanen omfattar endast den vård som planeras för *barnet*. Planen bör utgöra en separat handling med påskrift om samtycke/ej samtycke.

2005-04-26

9 Uppföljning

Arbets- och vårdplaner utgör grunden för socialnämndens uppföljning i enskilda ärenden. Ju mer konkreta planerna är, desto lättare blir det att bedöma effektiviteten i och resultaten av vidtagna åtgärder.

Vård enligt SoL

Bistånd i öppenvård enligt 4 kap. 1 § SoL

Om det syfte som angetts i arbetsplanen uppnåtts, underrättas vårdnadshavaren och ärendet avskrivs. Om syftet inte uppnåtts, kan ny utredning inledas och nytt beslut fattas i enlighet med reviderad arbetsplan. Skulle den enskilde inte samtycka till fortsatta insatser trots motivationsarbete från socialtjänstens sida och inga uppgifter tillkommit som kan föranleda ny utredning och heller inte grund för LVU föreligger, avskrivs ärendet.

Vård utom hemmet – övervägande

På socialtjänsten ankommer att noga följa vården och tillse att den bedrivs i enlighet med upprättad vårdplan. Det är angeläget att uppföljningsrutiner finns så att samtliga ärenden kan följas upp vid utsatt tid. Socialnämnden ska vid vård enligt 4 kap 1 § SoL samt enligt 6 kap 8 § samma lag minst en gång var sjätte månad överväga om vården fortfarande behövs.

Övervägande och omprövning enligt LVU

Övervägande 2 § LVU

Socialtjänsten ska noga följa vården och se till att den bedrivs i enlighet med upprättad vårdplan. Det är viktigt att det finns rutiner så att samtliga ärenden kan följas upp vid utsatt tid. Vid vård enligt 2 § LVU (miljöfallen) ska nämnden likaså minst en gång sjätte månad överväga om vården ska fortsätta (13 § LVU). Sex månader beräknas från datum för första beslut om verkställighet. Övervägandet, som ska göras av nämnden, är i sig inget beslut och måste därför inte kommuniceras.

Mall för övervägande

Det skriftliga underlaget för nämndens övervägande bör ha samma struktur som utredningen och vårdplanen, nämligen redovisning av barnets sju behovsområden. Vårdplanen utgör grunden för övervägande och ska återges tillsammans med en beskrivning av hur vården bedrivits, hur barnets och föräldrarnas förhållanden utvecklats. Barnets inställning till vården samt åsikter i övrigt ska inhämtas och dokumenteras. Dokumentet ska vidare innehålla personuppgifter, vem som har vårdnaden, gällande beslut och beslutsdatum. En viktig uppgift är hur kontakten mellan barn och föräldrar kunnat upprätthållas. Dokumentet avslutas med motivering för fortsatt vård. Nämnden beslutar lägga rapporten till handlingarna eller, om nämnden så finner påkallat, uppdra åt förvaltningen att utreda förutsättningarna för upphörande av vård.

2005-04-26

Omprovning 3 § LVU

Vid vård enligt 3 § LVU (beteendefallen) ska nämnden, till skillnad mot vad som gäller övervägande, enligt 13 § LVU inom sex månader från verkställighet av vårdbeslutet pröva om vård med stöd av LVU ska upphöra. Därefter prövas frågan fortlöpande inom sex månader från senaste prövning. Omprovning innebär ett formellt beslut som ska delges parterna och som kan överklagas. Besvärshänvisning ska skickas till vårdnadshavare samt den unge om denne fyllt 15 år.

Upphörande av vård**Vård enligt SoL**

Vid begäran från vårdnadshavaren eller den unge (om han/hon fyllt 15 år) om upphörande av vård enligt 4 kap 1 § SoL ska vården avslutas omedelbart men innan vården avslutas ska socialtjänsten bedöma huruvida syftet i vårdplanen uppnåtts och, om så inte är fallet, pröva om skäl föreligger för ansökan om vård enligt LVU eller indikationer för flyttningsförbud enligt 24 § LVU föreligger. Denna prövning ska ske utan dröjsmål. Om skäl för särskilt ingripande inte föreligger beslutar arbetsledare om upphörande av vård och beslutet anmäls till nämnden.

Vård enligt LVU

Vård enligt LVU ska avslutas så snart den inte längre behövs (21 § LVU). I de fall vården övergår till frivillig vård tas beslut om detta i samband med att nämnden beslutar om att vården enligt LVU upphör. Vård med stöd av 2 § LVU ska upphöra senast när den unge fyller 18 år. Vård med stöd av 3 § LVU ska upphöra senast när den unge fyller 21 år. Om den unge under vårdtiden fyller 18 år ska nytt beslut fattas om fortsatt vård, eftersom tidigare beslut grundats på vårdnadshavares ställningstagande.

Vårdnadshavaren eller den unge, om han fyllt 15 år, kan när som helst begära att vården ska upphöra och nämnden besluta om det. Varje begäran om upphörande av vård enligt LVU ska föranleda utredning hos socialnämnden, en sk hemtagningsutredning. Till beslutsunderlaget som tillställs nämnden fogas gällande vårdplan samt en redogörelse för aktuella förhållanden. Vårdnadshavaren och den unge delges beslutsunderlaget och har rätt att närvara vid nämndens sammanträde. De har också rätt till ombud respektive offentligt biträde. Beslutet kan överklagas.

Upphörande av omedelbart omhändertagande (6 § LVU)

Visar utredningen att det inte finns skäl för ett omhändertagande ska beslut gennäst tas om upphörande (9 § 3 st LVU). Nämnden ska i dessa fall omedelbart underrätta samtliga berörda samt länsrätten i de fall underställning skett.

2005-04-26

Möjlighet till uppföljning när ärendet upphör

Vilken rätt till uppföljning har socialtjänsten i situationer då vårdnadshavaren inte fullföljer fastställd arbetsplan eller när domstol avslagit ansökan om vård enligt LVU?

Socialnämnden har ett särskilt ansvar för barn och ungdomar enligt 5 kap 1 § SoL. Detta lagrum kan dock inte användas för inhämtande av information om ett enskilt barn från t ex skolan. Situationen kan ses som en förhandsbedömningen då inga nya uppgifter kan inhämtas från utomstående utan att utredning inletts. Om utredningen omfattat kontakter med förskolan/skola kan utredaren, om samtycke från vårdnadshavare finns, lämpligen informera dessa om att utredningen avslutats och att åtgärder från socialtjänsten f n inte kan vidtas. Det ankommer sedan på dessa enheter att rapportera om nya omständigheter tillkommer rörande barnet som kan föranleda ny utredning.

Önskvärt vid avslutande av utredning är att överenskommelse med vårdnadshavaren träffas att socialtjänsten tar ny uppföljningskontakt med familjen efter viss tid. Om det vid denna framkommer att familjen inte åstadkommit utlovade förändringar och det alltjämt finns anledning tro att barnet är i behov av skydd eller stöd inleds ny utredning för att erforderliga kontakter ska kunna tas. Vi ett eventuellt avslag på en ansökan om LVU kan det finnas skäl att upprätthålla en fortsatt kontakt genom att följa upp domstolens beslut. Denna uppföljning kan resultera i ny utredning och eventuellt beslut om stödinsatser enligt SoL.

2005-04-26

10 Unga lagöverträdare – yttranden och verkställighet

Allmänt

Lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare (LUL) reglerar handläggningen hos polis, åklagare och domstol av mål och ärenden om brott där den misstänkte inte har fyllt 21 år. I övrigt gäller rättegångsbalkens regler och andra bestämmelser.

Barn och ungdomar som begår brott skall i första hand vara föremål för åtgärder inom socialtjänsten i stället för att överlämnas till kriminalvården. Principen om unga lagöverträdare gäller åldersgruppen 15-18 år. Om det inte föreligger hinder skall företrädare för socialtjänsten närvara vid polisförhör. Polisen meddelar socialtjänsten tid för förhör.

Speciella krav ställs vid ungdomsmål. Förfarandet hos polis, åklagare och domstol skall vara snabbt och förutsätter nära samarbete mellan berörda myndigheter. Polisens och åklagarens förundersökning bör ej ta mer än 6 veckor. Åklagaren kan besluta om åtalsunderlåtelse och kalla ungdom, föräldrar och företrädare för socialtjänsten till personligt möte s k åklagarskällning.

När det gäller barn som inte har fyllt 15 år skall polisutredning under vissa förutsättningar inledas:

- utredningen kan ha betydelse för att avgöra behovet av socialtjänstens insatser för ungdomen.
- det behöver utredas om någon som fyllt 15 år har deltagit i brottet
- socialtjänsten kan efter förfrågan från polisen anse att det finns skäl för polisutredning.

Om den unge inte har fyllt 12 år krävs det synnerliga skäl för att polisutredning skall kunna inledas.

Påföljder

De vanligaste påföljderna vid brott begångna av ungdomar under 18 år är:

- Böter
- Överlämnande till vård inom socialtjänsten, som kan kombineras med dagsböter (lägst 30 högst 200)
- Ungdomstjänst (oavlönat arbete i lägst 20 och högst 100 timmar). Samtycke krävs från ungdomen.
- Slutna ungdomsvård i lägst 14 dagar och högst 4 år.

Överlämnande till vård inom socialtjänsten

I 31 kap 1 § brottsbalken regleras påföljden *överlämnande till vård inom socialtjänsten*. Domstolen skall pröva om socialnämndens planerade insatser

2005-04-26

framstår som tillräckligt ingripande med hänsyn till brottets straffvärde och art samt den unges tidigare brottslighet. För att göra den bedömningen är det viktigt att domstolen har tillgång till ett utförligt yttrande från socialnämnden (se vidare rubriken yttrande).

Påföljden överlämnade av vård kan undanröjas om ungdomen inte följer domstolens beslut om föreskrifter om vård eller andra åtgärder enligt vårdplan. Även dom om ungdomstjänst kan undanröjas om ungdomen inte följer den uppgjorda planeringen. Vid samtliga fall av avvikelser skall åklagare underrättas skriftligt.

Ungdomstjänst

Ungdomstjänst är inte någon åtgärd enligt socialtjänstlagen, utan en påföljd enligt brottsbalken. Ungdomstjänst kan därför inte ingå i vårdplanen. Domstolen kan besluta om ungdomstjänst med lägst 20 timmar och högst 100 timmar. En förutsättning för ungdomstjänst är att ungdomen samtycker. Ungdomstjänst innebär att ungdomen skall utföra oavlönat arbete. I Botkyrka kombineras i regel ungdomstjänst med ca 10 timmars konsekvensprogram. Dessa timmar ingår i ungdomstjänsten. Kombinationen arbete och samtal har utarbetats i samarbete med åklagarna vid Huddinge tingsrätt.

Sluten ungdomsvård

En ny påföljd sluten ungdomsvård trädde i kraft 1 januari 1999. Den innebär ett frihetsberövande och är avsedd för ungdomar, som begått så allvarliga brott att samhället måste reagera med inlåsning. Tiden för sluten ungdomsvård som domstolen kan fastställa är lägst 14 dagar och högst 4 år. Statens institutionsstyrelse (SiS) ansvarar för verkställigheten vid ett s k §12-hem. Vården skall genomföras i ett nära samarbete med ungdomens hemkommun. Detta gäller främst vid utslussning till ett mer öppet alternativ än §12-hem. Ungdomen kan inte under pågående dom placeras i eget boende eller i föräldrahemmet.

Information från polis eller åklagare.

När en ungdom under 18 år är skäligen misstänkt för grövre brott, sitter anhöllen eller det föreligger häktningsrisk skall socialtjänsten genast underrättas av polis alternativt åklagare. Socialnämnden kan i dessa fall besluta om omedelbart omhändertagande jml 6 § LVU med placering på § 12-hem. Åklagaren kan då upphäva anhållnings- respektive häktningsbeslut

Yttrande enligt 11 och 12 §§ LUL

Innan beslut fattas i åtalsfrågan skall åklagare, om den misstänkte var under 18 år när brottet begicks begära yttrande från socialnämnden. Ett motsvarande yttrande kan begäras av domstolen för den som åtalats för brott och är un-

2005-04-26

der 21 år. Frivården kan även vid personundersökningar begära kompletteringar från socialtjänsten.

Yttrandet skall innehålla:

- redogörelse för den unges personliga utveckling och hans/hennes sociala situation
- redogörelse för vilka åtgärder som nämnden tidigare vidtagit.
- vårdplan som visar vårdens konkreta innehåll, omfattning och varaktighet i tid
- lämpligheten av deltagande i ungdomstjänst
- ungdomstjänstens innehåll

Yttrandet skall innehålla en preciserad och konkret vårdplan. Vårdplanen skall finnas med som bilaga till yttrandet. Vårdplanen är en förutsättning för att domstolen skall kunna döma ungdomen till vård inom socialtjänsten. Syftet med vårdplanen är att den kommande påföljden ska bli förutsägbart, såväl för domstolen som för den som döms. En vårdplan kan innehålla allt från frivilliga insatser inom socialtjänsten (kontaktperson, stödsamtal, konsekvenssamtal, mini-maria, kontaktplacering i familjehem eller behandlingshem etc.) till vård enligt LVU.

Av yttrandet skall också framgå om *ungdomstjänst* kan bli aktuell och vilket innehåll den i så fall skall få. Domstolen skall pröva om socialnämndens planerade insatser enligt vårdplanen framstår som tillräckliga med hänsyn till brottets straffvärde och art samt den unges ev. tidigare brottslighet.

Observera att yttrandet är en offentlig handling och en rekommendation är att socialtjänsten i sitt yttrande begär att handlingen blir sekretessbelagd även hos domstolen. Yttrandet skrivs i IFO-systemets verkställighetsakt. Kommer det i samband med yttrandet fram uppgifter om den unges sociala situation som föranleder vidare utredning skall en utredning enligt 11 kap 1-2 §§ SoL öppnas. Det är alltså inte yttrandet som leder till utredning. Socialtjänsten skall även utan samband med yttrande lämna åklagaren de upplysningar som denne begär i fråga om den unge.

Sluten ungdomsvård och LVU

När en ungdom som är föremål för vård enligt LVU döms till sluten ungdomsvård bör socialnämnden bedöma om behovet av LVU-vård kvarstår. Nämnden är fri att besluta utifrån vad som är det mest lämpliga i det enskilda fallet. LVU-vården bör kvarstå vid korta domar gällande sluten ungdomsvård. Av 3 § LVU framgår att det finns möjlighet att vid tiden för den slutna ungdomsvårdens upphörande besluta om vård enligt LVU utan krav på aktuellt missbruk eller andra riskbeteenden. Härigenom har samhället goda möjligheter att säkerställa kontinuiteten i vården av dem som är i behov av vård

2005-04-26

utan samtycke under längre tid än vad den utdömda påföljden medger. Det måste dock föreligga tungt vägande skäl för ett LVU efter avslutad sluten ungdomsvård. Det måste med andra ord föreligga en klar och konkret risk för att den unge annars skulle riskera sin hälsa eller utveckling genom ett sådant beteende som avses i 3 § LVU.